

Anotacions al diari del grup

Una mostra significativa de les anotacions al diari del grup on parlem i descrivim les vivències que han anat creant vincles amb els espais i la natura de la ciutat com a eix vertebrador entre el dins i el fora a l'escola bressol municipal La Trepça de Cornellà de Llobregat.

20 de setembre: hem fet un gran silenci i hem sentit i vist la pluja. M'han demanat per sortir però no anàvem preparats: no teníem ni botes ni impermeables ni temps per fer-nos-los.

Un escrit fet amb tota la intencionalitat com estratègia per aconseguir a poc a poc els impermeables. Aquell any ja tenia reservats i guardats a l'armari cinc impermeables de germans i infants que ja no venien a l'escola. Portàvem uns quants anys fent la recuperació de poder sortir a jugar als bassals. En diferents ocasions ens havíem equipat amb bosses d'escombriaires convertides amb botes i d'impermeables, però tots acabaven xops i l'activitat acabava sent negativa i no acceptada sobretot per les famílies.

Sortir a passejar, a emmirallar-se als bassals, demanava planificar per poder improvisar en un dia que el plugim et permetia sortir. Aquesta nota és l'inici de moltes estratègies per fer possible aquest plaer de passejar i jugar als bassals després d'un dia de pluja en temps que el fred no es viu. Una activitat que ens educava a tots donant valor a un recurs tant preuat com és l'aigua.

22 de setembre: l'espai estava endreçat del tot. Hem tret la taula i ha quedat un espai molt gran. Hem anat a buscar els gibrells a l'habitació de dalt. Ens hi hem posat dins, vestits. Els gibrells eren un suport inicialment pensant en el joc simbòlic, però al final el seu gran desig per despullar-se i... el bon temps ens ha deixat posar un dit d'aigua de la de debò...

Aquesta era una de les activitats que anava desenvolupant un projecte entorn de l'aigua. Els gibrells estaven a l'escola des del passat curs, alguns intercanviant o comprats a Engrunes (una institució, en aquell temps, dels primers reciclatges) També les famílies ens les portaven a l'escola quan no les feien servir. Les banyeres quan la temperatura adequada ens deixava

retrobar les activitats que havíem fet durant els maig, juny juliol tenint una continuïtat al llarg del curs i en diferents situacions.

Les banyeres, unes quantes tovalloles de platja que teníem guardades al armari i la temperatura adequada ens facilitava poder organitzar aquestes propostes que, per l'enregistrament de l'escrit al diari, semblava espontani i era una verdadera provocació que anava responent i fent possible les demandes i necessitats dels infants.

Teníem organitzat l'espai i els materials que en un tres i no res podíem readaptar per proposar i provocar activitats com la que hem presentat. A la taula se li plegaven les cames i quedava recolzada a la paret, els mobles que feien el tancat subdividint diferents zones servien per fer la transformació d'utilització. La calor, la temperatura i les tovalloles grans que teníem ben guardades dins l'armari van permetre deixar-los banyar amb un dit o potser cinc dits d'aigua, a temperatura del cos. Una mare, que estava a l'atur, ens va ajudar i va fer la difusió de com havia anat la sessió meravellant-se de les capacitats dels infants per treure's la roba amb tanta autonomia.

Unes situacions que potenciaven la motivació i el valor de l'aprenentatge a partir de situacions de vida quotidiana. Vestir-se despullar-se, reconèixer la seves coses i ordenar-les... Un aprenentatge que es donava a casa i a l'escola dia a dia incidint en el projecte comú.

23 de setembre: Hem sortit a passejar a la plaça del costat de l'escola. Portàvem una barqueta de paper i hem jugat amb ella a l'estany. També hem jugat al sorral i hem begut aigua a la font.

Unes barquetes que ens havia fet una àvia que havia captat d'interès que teníem per sortir a tocar l'aigua de l'estany de la plaça de Vic. Complicitat amb les famílies i en el fet de poder sortir fora de l'escola. Sortíem quan es donaven les condicions adequades. Les famílies ens acompanyaven. El 23 de setembre sempre és un dia que compartíem amb les festes de la Mercè de Barcelona i moltes famílies tenien festa. Ells ens acompanyaven en aquestes sortides i s'organitzava una tertúlia on junts, a poc a poc es teixia la xarxa de relacions que anava creixent.

Volíem i desitjàvem que l'escola fos un lloc on totes les parets fossin transparents. Parets que deixessin entrar i sortir imatges del que passava,

amb una visió i un plantejament totalment diferent ens va anar portant a descobrir l'aigua com un element educatiu del nostre entorn.

28 de setembre: el fang que ahir vam anar a comprar, avui l'hem estat manipulant molta estona. La Mireia ha fet una casa i una muntanya. Abans de sortir al jardí ens hem rentat molt bé les mans; l'aigua ha quedat de color marró.

Qualsevol excusa ens feia sortir. Era la continuïtat d'aquestes sortides que potenciava l'obertura de l'escola a l'entorn. Havíem planificat per poder improvisar i sempre contàvem o amb la mare infermera, el cuiner, els pares en atur... que amb les seves combinacions d'horari li permetia algunes hores estar amb nosaltres.

Les sortides als entorns de l'escola eren un repte que havíem anat conquistant. La complicitat amb les famílies i amb la ciutat feien possible deixar velles costums de sortir amb els infants lligats amb una corda. Sortíem gaudint d'una imatge d'infant capaç de respectar les normes, de caminar xino-xano, de la mà dels seus amics i adults. Sense presses, tenir temps per mirar, comunicar i escoltar intercanviant i descobrint el que sabem i les seves vivències.

Anar a trobar les fonts, els llacs, els sorrals, els gronxadors per compartir aquells espais era molt important. La continuïtat i la normalitat de les sortides anaven obrint les portes per fer possible el coneixement dels espais que fora de l'escola viuen... Complicitat per crear vincles en espais compartits.

29 de setembre: Estem a l'espai del grup molt enfeïnats cadascú amb el seu joc preferit. Pararem la mirada amb la Núria que està jugant amb la Linet, en un banc organitzant el seu espai de joc. Tenen plats, olles, culleretes. Sembla que els falta alguna cosa que busquen al racó del joc simbòlic. Els falta una pinta, una nina i una ampolla amb colònia. Pactant amb els companys ja ho han aconseguit tot. Assegudes, parlen entre elles, fan el joc de pentinar les nines. Després van a buscar aigua per cuinar el menjar!

Apreníem a oferir diferents propostes on els infants escollien lliurement decidint el que i el com volien fer. Petits referents feien possible poder decidir en que volien jugar, amb qui i com havien de deixar ben posat tot el material que havien fet servir. Sabien que podien utilitzar l'aigua en petites quanties el referent era: un dit d'aigua.

Aquest plantejament en que era l'ambient qui oferia les propostes i la mestra estava més d'observadora que interferint directament era molt i molt nou. Dèiem que organitzàvem l'espai per racons per donar resposta a les diferents necessitats del grup.

30 de setembre: la mare de l'Alba ens ha portat culleretes de plàstic de l'hospital. Hem aprofitat que el Pere ens havia regat el pati i hem sortit a fer dinars.

El plaer de jugar amb la terra mullada. Havíem d'aprendre a respectar la roba. Molt aviat van inventar seure tombant la galleda i altres recursos que els pares ens van portar: un banc, caixes de fusta...

5 d'octubre: ja som més al grup, tenim un poll i una tortuga d'aigua. El poll el cuidarem uns dies però el portarem a cala Maria. Ella podrà deixar-lo córrer pel jardí i menjarà cucs de terra. A la tortuga li farem una casa amb una palangana que pugui tenir un dit d'aigua i quan creixi podem fer més gran la seva casa...

14 d'octubre: Aquest matí des de la finestra hem vist com els ocells es banyaven als basals del jardí; nosaltres no hem pogut fer el mateix, avui feia molt vent i sensació de fred... Ens ho hem passat pipa fent farinetes per a les nostres nines.

3 de novembre: Segueix creixent el grup, en Ferran ens ha portat dos peixos, els hi hem posat un nom: l'un es diu Felip i l'altre Felipa. Els tenim a la peixera a sobre de la taula i , així, sovint podrem explicar-los les nostres aventures. També ens ha visitat el Sr "enye" (titella i personatge màgic del grup) i ens ha explicat el conte del peix peixet

L'aigua i els animals un compromís de respecte, de cura i atenció dia a dia. Personatges que es convertien en acompanyants del projecte.

7 de novembre: Ens ho hem passat pipa sortint a passejar sota la pluja i no ens hem mullat. Els nens que no tenien impermeable els hem fet un amb una bossa de plàstic gran i també unes botes d'aigua.

15 de novembre: Aquest matí el jardí era ple de tolls; feia un sol espaterrant, però molts nens no portaven ni botes ni impermeable i tots tenien ganes de sortir a jugar amb l'aigua. Doncs bé ho hem solucionat fent impermeables i botes a tots els que no en tenien. Estaven d'allò més divertits. Després mentre anaven canviant robes humides ells feien el joc de la platja amb molts papers de diari! Una platja especial...

La pluja, els bassals, un recurs que vàrem aprendre a utilitzar i estimar amb constància i prudència. Recordo l'escampall de paper de diari mentre ens anàvem traient la roba humida. Érem tossudes i ens dèiem a nosaltres mateixes: si som capaces de fer tots els vestits per carnaval perquè no podem fer els impermeables? Les famílies anaven trobant més complicitat, era una conquesta lenta però va anar prenent valor col·lectiu. La feinada de les mestres i pares, a treure robes humides, molt aviat anava compensant per l'alegria i les habilitats d'autonomia que els infants. En un tres i no res la roba humida era penjada al radiador! Molt aviat l'ajuda de l'adult era cada cop més innecessària.

18 de novembre: hem sortit a buscar cargols. Ens hem abrigat molt bé amb l'anorac. Avui tots teníem impermeable i botes i queia una pluja menuda. Portàvem una bossa i xino-xano hem anat al carrer de les escaletes. Com no trobàvem cargols hem entrat en un jardí de les dependències municipals, i hem trobat un estany. Com que anàvem tan ben preparats hem pogut jugar tocant l'aigua i hem trobat cargols.

Viure i revivre les situacions. Un novembre plujós i amb temperatures agradables ens va poder fer el regal de sortir sovint. La constància i el treball va unir el grup de pares. Havíem aconseguit que tot el grup tingués impermeable i botes d'aigua. Havíem despertat jocs de quan els adults eren infants i grans i petits havíem canviat l'expressió "òndia, plou" per "que bé, plou" Els pares sortien de l'escola a peu gaudint dels petits tolls! Sortint a passejar en dies de pluja, en dies de sol radiant, podíem interioritzar les diferents llums. Mirar amunt, el cel, aquest espai tan meravellós que mai no es igual, ni el color, ni les seves múltiples formes...

Mirar avall i parar-se, emmirallar davant d'un toll, posar els peus i fer xip xap!

1 de desembre: Hem jugat amb globus d'aigua i també n'he penjat als lavabos. Hem escoltat musica cantat i dansat. Ja sabem la dansa: xica xica rebonica, és la dansa de fer ploure!

16 de desembre: han fet dinar per a les nines. Van a la pica i agafen una mica d'aigua. Cada dia saben utilitzar més bé l'aigua. Quan en necessiten només per menjar, van i n'agafen poqueta.

21 de desembre: El Tió té molta gana i set: li hem portat pa i aigua. Després hem anat a la sala a jugar i hem trobat un tresor: una caixa plena de llanternes...A poc a poc les han anat descobrint. Aquests dies són màgics per jugar amb la llum

El fred havia arribat i estàvem aixoplugats dins els espais de l'escola. La màgia de les festes nadalenques, de la llum, de mostrar les seves vivències entorn d'un got d'aigua: xim-xim feien mostrant els brindis que ells havien viscut entorn dels àpats familiars.

16 de gener: Aquest matí tot l'espai, el cau del grup estava transformat. Hem retirat la taula a tocar la paret. Hem posat un matalàs gran i, al voltant, matalassos petits (això era la piscina d'aigua seca). Ens hem tret les sabates, els mitjons, tot fins a la cintura. Quan sortíem de la piscina simulàvem que ens assecàvem amb la tovallola; després ens hem tornat a posar la roba. Els arbres del patí encara no tenen fulles. Cantarem el "sol solet" perquè aviat surtin i puguem anar a la piscina.

Una nota que és l'inici per fer possible la sistematització de que un dia per setmana jugarem amb aigua seca. Cada dilluns abans de posar els llençols dels matalassos petits preparàvem la sessió. De casa portaven la bossa com si anessin a la piscina. Despullar-se, guardar la roba al banc, posar-se el banyador, les sabatilles, el barnús... Passàvem tot el matí fent aquest procés. Era una situació de joc i descoberta que anava oferint la possibilitat de conquerir el coneixement del seu cos, les seves coses en relació als altres. La implicació de les famílies anava creixent, l'ajuda de les mares que estaven a l'atur i ens feien de portaveu de tot el que passava.

Les notes que ens arribaven anaven indicant les vivències que representaven a casa.

A poc a poc anàvem donant resposta creant situacions de joc i aprenentatge. L'organització que ens permetia la transformació de l'espai era possible i molt pensada perquè es pogués donar també a les activitats col·lectives. Un petit termòmetre mesurava la temperatura de l'ambient. Petits detalls cuidats a fons ens permetien fer possible aquesta activitat.

23 de gener: Ah! M'he oblidat d'explicar-vos que ja fa dies que utilitzem ampolla d'aigua a l'hora de dinar. És petita i la podem agafar amb la mà. Els primers dies havíem de recollir aigua; ara ja no. Val la pena l'experiència! Tothom beu aigua quan té set i això facilita la seva autonomia.

Iniciem amb les ampolles un camí per arribar a utilitzar els gots i les gerres adequades i de vidre!

L'ampolla amb aigua va ser l'inici per provocar un canvi que va suposar un repte molt i molt gran. A taula, a l'hora de dinar, no hi havia mai gots per beure. Els gots de plàstic estaven a l'espai del wàter. Aprendre a veure aquesta contradicció i poder fer la proposta a l'equip no va ser fàcil i va demanar fer transgressions per mostrar que era possible.

30 de gener: De 11 a 12, el Ramón, el Carles i el Joan, han estat amb nosaltres. Són nous amics, mestres del món aquàtic. Quan els arbres tinguin fulles anirem amb ells a jugar a la piscina. Dilluns tornaran. També els hem invitat a venir demà a la nit a la reunió de pares, així coneixeran els pares i a través de les diapositives, tots podran veure el que hem fet i el que farem aquest curs.

Petites aportacions van creant els elements i recursos que ens fan de fil conductor mentre anem enregistrant com creix la vida del grup. L'anada a la piscina va ser una gran motivació per anar construint la coherència en les propostes i el desenvolupament del projecte.

Els més grans, els de tres anys, anaven a la piscina. Eren un motor explosiu quan marxaven i arribaven de la piscina. Cada setmana al grup parlàvem amb ells i era tot un ritual que vivien intensament. Poder utilitzar l'espai públic de la piscina per compartir i estimar sense malgastar l'aigua era un valor molt important.

Aquesta l'experiència entorn de l'aigua i de la piscina va ser presentada per primera vegada a les Primeres Jornades Pedagògiques de Cornellà, embolcallades per les paraules de la Marta Mata .Una presentació que va fer de motor per anar aprofundint i documentar l'experiència i la recerca. A l'any 1984 vàrem ser invitades a presentar-la a l'Escola d'Estiu conjuntament amb els experts (no agradava el nom de monitors) en el camp del medi aquàtic. Josep Castellví director en aquells moments de la piscina municipal conjuntament amb l'experiència de Tor-i per Andrea Imeroni que ens mostrava el plantejament a fons del tractament de l'aigua en el camp de l'educació.

Un temps en que les portes de l'escola també estaven obertes per als observadors del que fèiem: els professors de diferents Universitats, de l'Escola d'Expressió i mestres d'altres escoles i estudiants fent pràctiques. Observadors externs que documentaven i posteriorment podíem visionar les filmacions. Una documentació que hem anat visionant des de diferents mirades. Amb el pas del temps hem pogut fer moltes lectures que ens han acompanyat en el creixement professional. L'experiència entorn de l'aigua va anar creixent i va ser presentada al primer Congrés de Ciutats educadores que va tenir lloc a Barcelona a l'any 1990.

Entorn de l'aigua vàrem viure altres experiències. Cada grup imprimia la seva identitat obrint nous horitzons culturals i traspasant fronteres impensables.

Sortir i relacionar-nos per créixer

Una experiència que ens va proporcionar l'oportunitat de crear situacions fora de l'escola. Retrobar espais que , dia a dia, anaven creant vincles. Fer l'escola al carrer per provocar i desenvolupar les capacitats d'observació, atenció, imaginació, creació i expressió que es constitueixen des de la pròpia experiència i la seva interrelació.

17 d'abril de 1986

"Carme: a les 11 del matí, divendres agafar el Nissan del Pere i anar a la Fundació Miró i veure l'exposició AIGUA, AIGUA.

Vindrien a les 10 a recollir-los (portaran la cinta, les coses del conte

QUE TRUQUIS DEMÀ A L'ALBA O A LA MIREIA.

Ahir quan vaig arribar a casa em vaig trobar aquesta nota. Què us sembla la proposta? És meravellosa!

Sí, sí, demà xino-xano a la Fundació Miro a veure l'exposició.

Marxarem a les 10:15 i tornarem

Més o menys a les 12:30 a 13. A mig matí ja picarem alguna cosa

18 d'abril de 1986

La nostra primera sortida de Cornellà ha estat meravellosa.

Hi ha tantes coses per explicar que aquest cap de setmana farem un resum...

Ara us direm que hem trobat el Mussol Poruc i...

Haviem obert molts camins entorn d'un eix vertebrador: *veure i entendre i utilitzar l'entorn com a impulsor de la cultura*. Haviem avançat en una organització que permetés crear situacions com les que presentem. Una organització que a simple vista podia semblar improvisada i no ho era. Haviem après a planificar diferents estratègies per oferir al nen, als pares i a nosaltres mateixes un camp de recerca sobre el que pot suposar viure i explorar diversitat de contextos. Veure la qualitat de continguts, de percepcions, d'elaboracions, de projecció i expressió que generaven.

Sortir i relacionar-nos per créixer va ser el motor que ens va fer possible des del que aparentment és insignificant com sortit a visitar la casa d'un nen del grup, a la botiga a buscar llanternes, a la plaça de Vic, a banyar el vaixell que ens havia fet l'avi, a la plaça dels Enamorats, al carrer de les Escaletes, al poblat del Mag Maginet... Retrobàvem de nou aquests espais i els ampliàvem, oferíem als nostres ulls el plaer de veure de sorprendre's d'investigar. Observàvem canvis, els arbres des que solament veiem les branques fins que les fulles no ens deixaven veure el cel, la llum era diferent... les olors.

Una xarxa de relacions que ens va permetre organitzar sortides amb la corresponsabilització amb les famílies, projectant projectes comuns que ens feien jugar amb la llum, amb l'aigua, la terra, l'aire... els barrets, els pals, les cadires, els ocells, el sol, la lluna, ...com aquell qui estira d'un fil per descobrir i crear vincles en un passat i en un present generador de vivències que com granets de sorra van edificant i estimant la petita construcció.